

بسمه تعالی

دانشکده مدیریت صنعتی

عنوان پروژه:

کارورزی حسابرسی

استاد راهنما

جناب آقای مشار موحد

محقق

ندا نظری زاده

منابع و ماهیت وجوه نقد

وجوه نقد معمول وجوه نزد بانکها (حسابهای جاری)، وجوه موجود در صندوق،

تنخواه گردان و به ندرت، شامل موجودیها حسابهای پس انداز است. حسابهای بانکی

همانند حسابجاری اشخاص و با دسته چک است. فروشهای نقدی، وصول مطالبات و

واریز افزایش سرمایه نوعا سبب افزایش این حسابها و مخارج واحد تجاری سبب کاهش

آنها می شود. گاه بر اساس مفاد قرار دادهای دریافت وام بانکی، موجودی حساب بانکی

نباید از مبلغ معینی کمتر شود که به آن مانده جبرایی "گوینده در دیگر موارد حساب

خاصی برای نگهداری مانده جبرائی افتتاح می شود.

حسابجاری ویژه حقوق و دستمزد و تنخواه گردان، حسابهای با مانده ناچیز است.

هنگام پرداخت حقوق و دستمزد چکی به مبلغ خالص حقوق و دستمزد از حسابجاری

شرکت تنظیم و به حسابجاری حقوق و دستمزد واریز می شود. تنخواه گردان که برای

مخارج - استفاده می گردد در موارد نیاز و پس از تمام شدن موجودی آن، مجددا و چه

آن در اختیار متصدی تنخواه گردان قرار داه می شود.

نظارتهای معمول صاحبکار و روشهای بررسی آن (مانند مغایرت گیری حساب

بانکی) بیشتر اشتباهاتی را که در این گونه حسابها رخ می دهد. کشف می کند از طرف

دیگر ماهیت نقدی نگی این حسابها خطر کشف شدن سوء استفاده از آنها را افزایش می دهد.

نحوه برخورد حسابرسان در رسیدگی به وجوه نقد

هدفهای حسابرسان از رسیدگی به وجوه نقد، تعیین موارد زیر است:

۱- کفایت کنترلهای داخلی معاملات نقدی

۲- اعتبار مبالغ ثبت شده (وجود مالکیت)

۳. ثبت دفاتر بودن تمام حسابهای وجوه نقد (کامل بودن)

۴. صحت محاسبات ریاضی جد اول و صورتهای وجوه نقد و مطابقت آنها با

حسابهای دفتر کل (صحت محاسبات ریاضی)

۵. کنایت افشا و مطلوبیت ارائه وجوه نقد، شامل وجوه با محدودیت (مانند مانده

جبرانی) حسابرسان برای حسابرسی وجوه نقد به اثبات هرگونه در آمد بهره حاصل از

سپردن وجوه نیز خواهند پرداخت حسابرسان به ویژه نگران بیش از واقع نشان دادن وجوه

نقد می باشند همان گونه که درباره سایر انواع دارا ثبها اعتبار مثبت شده بابت وج

وه نقد (هدف شماره جایز اهمیت بیشتری است).

زمان لازم برای حسابرسی وجوه نقد

عامل اهمیت در مورد رسیدگی به وجوه نقد نیز به اندازه رسیدگی به سایر بخشهای کار حسابرسی کاربرد دارد شمارش موجودی یک تنخواه گردان کوچک از لحاظ کلیت وضعیت مالی بی اهمیت است حسابرسان را در ارائه یک نظر مستقل نسبت به صورتهای مالی چندان یاری نمی رساند. با وجود این علی رغم مبلغ اندک وجوه نقد که در ترازنامه نشان داده می شود. حسابرسان در مقایسه با سایر سر فصلهای ترازنامه وقت بیشتری را صرف رسیدگی به آن می کنند. گر چه مانده وجوه نقد در پایان سال ممکن است نسبتا ناچیز باشد ما جمه مبالغ ورودی و خروجی به حساب وجوه نقد در هر کار حسابرسی از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

حسابرسان به چند دلیل بر وجوه نقد تاکید نسبی دارند بدهی ها در آمدها هزینه ها و بیشتر دیگر داراییها با وجوه نقد سروکار دارند این اقلام یا از معاملات نقدی حاصل می شود یا به وجوه نقد منجر می گردد. بدین ترتیب رسیدگی به معاملات نقدی حسابرسان را در اثبات اقلام متعددی از صورتهای مالی یاری می رساند.

دلیل دیگر رسیدگی وجوه نقد، نقدینگی کامل آن است که بیشترین وسوسه را برای سرقت وسوء استفاده برمی انگیزد. خطر ذاتی داراییهای سیال، بالاست و واکنش حسابرسان در این گونه موارد پی جویی بیشتر است اما در هر حال کشف تقلب تنها در صورتی بر مطلوبیت ارائه صورتهای مالی اثر می گذارد که مبلغ تقلب، با اهمیت باشد.

گهگاه، حساب‌رسان ممکن است با تقلبات کوچک کارکنان برخورد کنند. حساب‌رسان پس از این که تقلب مزبور نمی‌تواند اثر با اهمیتی بر صورتهای مالی داشته باشد باید پی‌جویی بیشتری موضوع را با مدیریت و کمیته حسابرسی هیات مدیره در میان گذارند. چنین کاری سبب می‌شود صاحبکار نسبت به موضوع هشیار گردد. حساب‌رسان را از ادعای سهل‌انگاری در انجام دادن وظیفه مصون دارد و از صرف وقت روی موضوعی که نسبت به صورتهای مالی بی‌اهمیت است و به نحو شایسته تری می‌تواند توسط کارکنان صاحبکار پی‌جویی شود، پیشگیری بعمل آید.

کنترل‌های داخلی وجوه نقد

امور مالی شرکت، که معمولاً زیر نظر خزانه دار است بیشترین مسئولیت امور مربوط به وجوه نقد را به عهده دارد. انجام دادن امور دریافت و تحویل وجوه نقد به بانک، امضای چکها، سرمایه‌گذاری وجوه نقد مازاد بر نیاز و حفاظت از وجوه نقد اوراق بهادار قابل‌دادوستد و سایر داراییهای قابل‌دادوستد از جمله وظایف امور مالی است. علاوه بر این امور مالی باید بودجه وجوه نقد را تهیه کند و در موارد نیاز ترتیب تامین مالی کوتاه و بلند مدت را بدهد.

مناسبتترین حالت آن است که وظایف امور مالی و حسابداری به گونه ای تلفیق

شود که از بر آورده شدن موارد زیر اطمینان دهد .

۱. تمام وجوه نقدی که باید وصول شود در واقع دریافت شده ، به دقت ثبت

گردیده و به موقع به بانک واگذار شده است .

۲. پرداختهای نقدی تنها برای هدفهای مجاز صورت گرفته و به درستی ثبت

دفاتر شده است .

۳. موجودی وجوه نقد در حد کفایت ، نه بیشتر و بر اساس پیش بینی دریافت

و پرداختهای مربوط به عملیات عادی ، نگهداری شود.

قواعد کلی برای دستیابی به کنترل های داخلی وجوه نقد

۱. به هیچیک از کارکنان اجازه داده نشود که تمام امور مربوط به یک معامله

را از ابتدا تا انتها به تنهایی انجام دهد .

۲. امور مربوط به حفاظت وجوه نقد را از امور دفتر داری آن تفکیک کنید .

۳. امور مربوط به دریافت وجوه نقد را تا حد امکان متمرکز کنید .

۴. وجوه دریافتی را بید رنگ در دفاتر ثبت کنید .

۵. مشتریان را ترغیب کنید که بابت وجوه پرداختن خود رسید دریافت کنند

و جمع نوارهای صندوق را (بطور مرتب) مشاهده کنترل کنید .

۶. دریافت‌های هر روز را دست نخورده به بانک بسپارید.
۷. تمام پرداخت‌های نقدی را با چک انجام دهید بجز پرداخت‌ها هزینه های اندک که از تنخواه گردان پرداخت می شود.
۸. صورت مغایرات بانک ، همه ماهه و توسط شخصی تهیه شود که مسئولیتی در مورد صدور چک یا حفاظت از وجوه نقد نداشته باشد. صورت مغایرات تهیه شده باید توسط یکی از موسای مربوط کنترل و بررسی گردد.
- دلایل زیادی وجود دارد که سپردن تمامی وجوه دریافتی هر روزه را به بانک توجیه می کند. سپردن هر روزه تمامی وجوه دریافتی به معنای این است که وجوه کمتری در صندوق می ماند تا سبب انگیزه ای برای برداشت باشد.
- بعلاوه سپردن هر روزه کلیه وجوه دریافتی سبب می شود از جایگزینی وجوه دریافتی روزهای بعدی به جای کلیدیهای احتمالی پیشگیری گردد. هر گونه تأخیر در به حساب خوابانیدن چکهای دریافتی از مشتریان خطر وصول نشدن آنها را افزایش می دهد. علاوه بر این باقی ماندن وجوه دریافتی در صندوق به منزله وجوه نقدی استفاده است که قرآنف نشانه وجود دارایی غیر مواد سود می باشد.

سیستم کنترل داخلی دریافت‌های نقدی:

فروشهای نقدی: قوی ترین کنترل برای فروشهای نقدی زمانی بدست می آید که دو یا چند نفر از کارکنان (معمولاً یک فروشنده و یک صندوقدار) در هر معامله مشارکت داشته باشد. رستورانها و کافه تر یا ها اغلب از صندوقداری استفاده می کنند که وجه صوتحسابهای تهیه شده توسط یکی از کارکنان را از مشتریان دریافت می کند بلیط های با شماره ردیف چاپی سینماها عموماً توسط متصدی گیشه فروخته می شود و بلیت خریداری شده به نگهبانی در ورودی سینما ارائه می گردد تا تماشاگر اجازه ورود به سالن سینما را پیدا کند چنانچه بلیتهای سینما با صورتحسابهای رستورانهای بطور پیاپی شماره گذاری شده باشد و حساب تمام شماره ها پس داده شود، این مسئولیت معامله، عامل موثری در پیشگیری از تقلب خواهد بود. در بیشتر خرده فروشها شرایط به گونه ای است که تنها یکی از کارکنان، جنس را می فروشد کالا را تحویل مشتری می دهد وجه معامله را دریافت می کند و؟؟؟؟ می نماید. در این گونه شرایط استفاده از صندوقهای نوار نوار دار عبارت است از (۱) نمایش مبلغ فروش به گونه ای که در دیر رس مشتری باشد (۲) رسید چاپی، که از مشتری خواسته می شود همراه با کالای خریداری از فروشگاه خارج کند و (۳) انباشت جمع مبلغ فروشهای روزانه بر روی نوار ماشین در جایگاه قفل دار.

ویژگیهای کنترلی ماشینهای صدور صورتحساب:

بسیاری از واحدهای خرده فروشی پی برده اند که استفاده از ماشینهایی که

صورتحساب فروش را در سه نسخه تهیه می کند سبب تقویت سیستم کنترل داخلی می

شود. با نوشتن هر صورتحساب، دو نسخه آن از ماشین خارج و نسخه سوم، در داخل

محفظه رستکاری نسخه مخصوص دایره فروش و اختلاص از وجوه حاصل می کاهد.

وصول مطالبات: بیشتر وصولیهایی کارخانجات و عمده فروشان به صورت دریافت

چک مشتریان از طریق پشت است. در این گونه موارد، احتمال اختلاس کاهش می یابد

مگر آنکه مسئولیت دریافت چک به حساب بانک خوابانیدن چک و ثبت آن در حساب

معین اشخاص، تنها به عهده یک نفر باشد سیستم متداول دریافت چک از طریق پست به

شرح زیر است:

نامه های وارد شده معمول در دبیرخانه گشوده می شود و یکی از کارکنان.

لیستی به نام لیست کنترل از چکهای دریافتی تهیه می کند. در این لیست، مشخصات یا

شماره حساب مشتری شماره و مبلغ چک ثبت می شود. نسخه ای از لیست کنترل برای

خزانه دار، نسخه دیگری همراه با چکهای دریافتی برای صندوقدار و نسخه ای از این

لیست با نامه های همراه چکها برای مسئول نقد معین اشخاص ارسال می گردد.

صندوق ویژه پستی واحد تجاری که مقادیر قابل ملاحظه ای وجوه نقد را از طریق پست دریافت می کنند از صندوق پستی ویژه بهره می گیرند تا سیستم کنترل داخلی وجوه نقد را تقویت کنند و به حساب خوابانیدن وجوه دریافتی را سرعت بخشند. صندوق پستی ویژه، در واقع گونه ای از صندوق پستی است که توسط بانک طرف حساب واحد تجاری کنترل و اداره می شود. بانک واحد تجاری در هر روز چند نوبت مراسلات دریافتی را از صندوق مزبور بر می دارد وجوه دریافتی را به حساب واحد تجاری منظور می کند و فیش واریز وجوه مزبور را برای واحد تجاری می فرستد. بدین ترتیب چون بانک به مدارک حسابداری واحد تجاری دسترس ندارد، سیستم کنترل داخلی تقویت می شود.

سیستم کنترل داخلی پرداختهای نقدی

تمام پرداختها به استثناء اقلام جزئی که از تنخواه گردان پرداخت می شود. باید با صدور چک انجام گردد. مزیت اصلی پرداخت با چک، رسیدی است که به شکل پشت نویسی، اعم از هنگام وصول آن از بانک و انتقال چک به دیگران. از مشتری دریافت می شود. سایر مزایای پرداخت با چک (۱) تمرکز صدور مجوز پرداخت نزد نفر مشخص، یعنی تنها افراد به امضای چکها (۲) وجود مدارکی دائمی برای پرداختها (۳) کاهش وجوه نقد موجود در شرکت را شامل می شود.

برای بهره گیری کامل از مزایای کنترلی استفاده از چک لازم است تا چکها از قبل شماره گذاری شده باشد و از چکها به ترتیب شماره گذاری هر سری استفاده گردد. در ایران بر گهای چک توسط بانکها تهیه و شماره گذاری می شود چکهای استفاده شده باید با مراقبت کافی نگهداری شود تا مورد سوء استفاده قرار نگیرند چکهایی که به هر دلیل باطل می شود باید حفظ و ترتیبی داده شود که دیگر قابل استفاده نباشد. مبلغ هر چک باید توسط کامپیوتر یا ماشینهای پرفراژ روی چک نوشته شود. این عمل سبب می شود کسی نتواند مبلغ چک را تغییر دهد.

صاحبان امضای مجاز باید مدارک مثبت هر چک را بررسی و اطمینان حاصل کنند که این مدارک از لحاظ پرداخت دیگر قابل ارائه نباشد (با مهر باطل شد یا چک

صادر شد) و سپس چک را امضاء نمایند. چکهای امضاء شده باید تا زمان تحویل آن به گیرندگان یا ارسال برای آنان تحت کنترل امضاء کننده باشد. معمولاً چکهای زمانی به دست امضاء کننده می رسد که از هر لحاظ بجز امضاء کامل باشد. مهم آن است که چک امضاء شده نزد تنظیم کننده چک برنگردد.

بیشتر شرکتی که تعداد چکهای صادر شده آنها زیاد است از ماشینهای امضای چک استفاده می کند این گونه ماشینها معمولاً با استفاده از کلیشه امضای مجاز، هر یک از چکها را امضا می کند. دستگاه شمار شکر این ماشینها با امضای هر چک یا شماره می اندازد و خارج کردن چکهای امضاء شده مستلزم استفاده از کلید ویژه است کلیشه امضاء باید پس از هر نوبت استفاده از ماشین خارج و با مراقبت کافی نگهداری شود.

کنترلهای داخلی تنخواه گردان

کنترلهای داخلی در مورد پرداختهای از محل تنخواه گردان در زمان ترمیم مخارج انجام شده اعمال می شود و نه در زمان هر پرداخت ناچیز هنگامی که مسئول تنخواه گردان تقاضای وجه کند مدارک مربوط به هر پرداخت باید از لحاظ صحیح و کامل بودن مورد بررسی قرار گیرد و به گونه ای علامت گذاری شود که دیگر قابل استفاده مجدد نباشد.

آزمونهای حسابرسی تنخواه گردان نیز بر معاملات انجام شده تاکید دارد، نه بر موجودی پایان سال حسابرس ممکن است یک یا چند مورد از جبران مخارج تنخواه گردان را در طول سال از طریق سندرسی و کنترل شماره اسناد آن آزمون

وجوه تنخواه گردانها، گاه در یک حساب بانکی جداگانه نگهداری می شود. در این گونه موارد باید کتبا به بانک دستور داده شود که هیچ چکی را که به نام شرکت است به حساب منظور کند وجوه واریزی به این حساب باید به چکهای جبران مخارجی که در وجه این حساب یا مسئول تنخواه گردان صادر شده است محدود باشد. ممنوعیت واریز چکهای در وجه شرکت به این حساب برای پیشگیری از واریز وصولیهای نقدی به تنخواه گردان است. زیرا در غیر اینصورت فرض اولیه پرداخت مخارج اندک از تنخواه و بررسی هنگام ترمیم مخارج انجام شده را مخدوش می کند.

سیستم کنترل داخلی و کامپیوتر

پردازش کامپیوتری معاملات نقدی می تواند سیستم کنترل داخلی وجوه نقد را تقویت کند همان گونه که بیشتر آمد، استفاده از پایانه های پیوسته برای دریافت وجوه نقد می تواند کنترل داخلی وجوه نقد را تقویت کند.

تهیه و تنظیم لیست وجوه نقد دریافتی از طریق پست می تواند به کامپیوتر واگذار شود. بسیاری از شرکتهای برای صدور چک و در نتیجه، تنظیم صورت مغایرت بانک از کامپیوتر استفاده می کنند. پردازش کامپیوتری وجه نقد دریافتی و چکهای صادر شده بطور روزانه سبب می شود که کلیه مدارک مورد نیاز مانند دفتر روزنامه دریافتیهای نقدی، دفتر صدور چک، معین اشخاص ابد همکاران / بستانکاران) و مانده حساب وجوه نقد. به روز در اختیار مدیریت قرار گیرد. علاوه بر اینها کامپیوتر می تواند حتی با وجود هزاران چک صادر شده و به بانک ارائه نشده، صورت مغایرت بانکی را با قابلیت اتکای بسیار زیاد تهیه کند و اطلاعات جاری و مورد نیاز برنامه ریزی و پیش بینی وجوه نقد را نیز آماده نماید.

کاربرگهای حسابرسی وجوه نقد

کاربرگهای حسابرسی وجوه نقد معمول شامل نمودگر یا شرح نوشته سیستم کنترل داخلی مربوط است پرسشنامه کنترلهای داخلی نیز به ویژه در شرکتهای بزرگ مورد استفاده قرار می گیرد خلاصه آزمون کنترلهای داخلی مربوط به معاملات نقدی و ارزیابی سیستم کنترل داخلی وجوه نقد یکی دیگر از کاربرگهای حسابرسی وجوه نقد است.

سایر کاربرگهای حسابرسی وجوه نقد، شامل کاربرگ اصلی، کاربرگ شمارش

موجودی صندوق تاییدیه های بانک، صورت مغایرات بانک، صورت چکهای ارائه

نشده به بانک صورت چکهای پی جوی شده پیشنهادهای ارائه شده به صاحبکار برای

بهبود سیستم کنترل داخلی و نکات مربوط به نحوه صحیح ارائه وجوه نقد در ترازنامه

صاحبکار است.

برنامه حسابرسی وجوه نقد

روند عمومی کارهایی را که حسابرسان برای اثبات وجوه نقد انجام می دهند،

برنامه حسابرسی زیر نشان می دهد.

بدیهی است مناسبترین روش رسیدگی برای هر حسابرسی با توجه به ماهیت و نوع

کنترلهای داخلی و سایر شرایط حاکم آن کار تعیین می شود.

الف: سیستم کنترل داخلی وجوه نقد را ارزیابی کنید.

۱- شناختی کافی را سیستم کنترل داخلی وجوه نقد کسب کنید.

۲- خطر کنترل را برآورد و آزمونهای اضافی کنترلها را طراحی کنید.

۳- آزمونهای اضافی کنترلها را در مورد آن گروه از کنترلهای داخلی اجرا

کنید که می خواهد به منظور محدود کردن خطر کنترل و کاهش میزان آزمونهای محتوا

بر آنها اتکا کنید.

نمونه ای از این کنترلها عبارتند از :

الف: جمعهای دفتر روزنامه وجوه نقد را کنترل و نقل اقلام را از آن به حسابهای

دفاتر کل و معین ردیابی کنید.

ب: جزئیات تعدادی از اقلام صورت دریافتهای نقدی را با دفتر روزنامه دریافتهای نقدی معین بستانکاران، سفارش های خرید، گزارشهای دریافت کال، فاکتورهای خرید و چکهای صادر شده مقایسه کنید.

۴- خطر کنترل وجوه نقد را دوباره برآورد و آزمونهای محتوا را طراحی کنید.

۵- صورت ریز مانده حسابهای وجوه نقد را دریافت و با دفتر کل تطبیق دهید.

۶- درخواست تاییدیه موجودی وجوه نزد بانک را به بانکهای طرف حساب

شرکت ارسال دارید.

۷- صورت مغایرات بانک را به تاریخ ترازنامه از صاحبکار دریافت کنید و

ضرورت مغایرت گیری فعالیتهای بانکی را برای ماههای دیگر نیز بررسی نمایید.

۸- صورت حساب مقطعی بانک که شامل عملیات حداقل هفت روز کاری پس

از تاریخ ترازنامه باشد از بانک دریافت کنید.

۹- وجوه نقد موجود در شرکت را شمارش کنید.

۱۰- انقطاع زمانی دریافتیها و پرداختیهای نقدی را کنترل کنید.

۱۱- کلیه نقل و انتقالات بین حسابهای بانکی را برای آخرین هفته سال مورد

رسیدگی و نخستین هفته سال بعد، ردیابی کنید.

۱۲- هر گونه چک با مبلغ گزاف یا غیر عادی را در وجه اشخاص وابسته پی

جویی کنید

۱۳- چگونگی ارائه کفایت افشای وجوه نقد را در صورتهای مالی ارزیابی

کنید.

رسیدگی های ضمنی به وجوه نقد

مؤسسات حسابرسان کوشش می کنند روشهای رسیدگی به وجوه نقد را که

امکان اجرای آن پیش از پایان سال مالی وجود دارد در طول سال اجرا کنند تا از تراکم

کار رسیدگی در ایام بلافاصله پس از پایان سال مالی جلوگیری شود. برای مثال ارزیابی

کنترل داخلی وجوه نقد می تواند پیش از پایان سال مالی صاحبکار انجام گیرد. بدین

ترتیب، رسیدگی وجوه نقد در پایان سال می تواند به آزمونهای محتوایی چون بررسی

صورت مغایرات بانک دریافت تاییدیه مانده حساب بانک، پی جویی مسایل مربوط به

انقطاع معاملات نقدی در پایان سال و بررسی از معاملات نقدی رخ داده در فاصله زمانی

بین رسیدگیهای ضمنی و پایان سال مالی محدود شود.

۱- شناختی از سیستم کنترل داخلی کسب کنید.

حسابرسان در حسابرسی شرکتهای کوچک می توانند براساس پرسشهایی از صاحبکار و کارکنان شرکت و شهادات دست اول خود، تشریح کتبی کنترلهای مورد اجرا را تهیه کنند در شرکتهای بزرگتر برای تشریح ساختار کنترل داخلی. معمول از پرسشنامه کنترلهای داخلی استفاده می نمایند.

سایر نکاتی که باید با استفاده از پرسشنامه روشن شود عبارت است از الف) آیا تنها صاحبان امضای مجاز مدیرانی هستند که به دفاتر حسابداری یا برگه ها و مدارک مثبتته ای که همراه چک آماده امضا ارائه می شود. دسترسی ندارد. و ب) آیا چکهای امضا شده مستقیما برای ذینفع ارسال می گردد.

۲- خطر کنترل بر آورد و آزمونهای اضافی کنترلها را طراحی کنید.

خطر کنترل مربوط به هر سه فصل صورتهای مالی تنها زمانی می تواند کمتر از حداقل تعیین شود که نتایج آزمونهای اجرا شده نشان دهند که کنترلهای مربوط طراحی و مدرن شده است و به گونه ای موثر اعمال می شود. حسابرسان باید مشخص کنند کلام آزمونهای اضافی کنترلها احتمالی سبب کاهش از آزمونهای محتوا خواهد شد تا در نتیجه هزینه کمتری واقع شود.

۳- آزمونهای اضافی کنترلها را اجرا کنید.

آزمون‌هایی که تاثیر کنترلها را می‌سجد حسابرسان را در ارزیابی ساختار کنترل داخلی صاحبکار و تعیین میزانی که می‌توانند به منظور تجدید خطر کنترل حساب و جوه نقد بر کنترلهای داخلی صاحبکار

اتکا کنند یاری می‌رساند. نمونه‌هایی از این گونه آزمونها در زیر می‌آید.

(الف) جمع دفتر روزنامه صندوق را امتحان و نقل اقلام آن به دفاتر کل و معین و ردیابی کنید هدف امتحان جمع و نقل اقلام دفتر صندوق، اثبات صحت محاسبات ریاضی دفاتر روزنامه، کل و معین است ثبتهای دفاتر روزنامه کل و معین در موارد

استفاده از کامپیوتر بطور همزمان و با استفاده از یک منبع اولیه انجام می‌شود. حسابرسان ممکن است استفاده از اطلاعات آزمایشی را برای آزمون کنترل اقلام به دفاتر کلی و معین، ترجیح می‌دهند جمهه‌های دفاتر می‌تواند با استفاده از نرم افزارهای عمومی حسابرسی امتحان شود.

در یک سیستم دستی اطلاعات موجود در مدارک اولیه ابتدا در دفتر روزنامه ثبت

می‌شود و بعدا اطلاعات ثبت شده خلاصه و از دفاتر روزنامه و کل و معین نقل می‌گردد. بنابراین حسابرسان باید درستی جمع دفاتر روزنامه و صحت نقل اقلام آن به دفاتر کل و معین را بطور دستی اثبات کنند.

حسابرسان باید نقل جمع ستونهای دفتر روزنامه دریافتیهای نقدی را که در پایان

هر ماه به حساب وجوه نقد و حساب کنترل بدهکاران صورت می گیرد ردیابی کنند.

اثبات مشابه ای می تواند در مورد جمعهای نقل شده از دفتر روزنامه پرداختهای نقدی به

حساب وجوه و نقد و حساب کنترل بستانکاران در دفتر کل صورت گیرد.

ب) جزئیات صورت دریافتیهای نقدی را با دفاتر روزنامه دریافتیهای نقدی، نقل

به حسابهای دریافتی و فیشهای واریز وجه به بانک مقایسه کنید.

لازم وجود یک سیستم کنترل داخلی رضا تبخس در مورد دریافتیهای نقدی ،

واریز تمامی وجوه دریافتی هر روز به بانک در همان روز یا حداکثر روز بعد است این

عمل سبب می شود فرصت قرض گرفتن کارکنان مسئول وجوه از موجودیهای نزد آنان

به حداقل برسد و کار حسابرسان در مقایسه و تطبیق دفتر روزنامه دریافتیهای نقدی با مبالغ

واریزی طبق صورتحساب بانک آسانتر گردد.

حسابرسان برای حصول اطمینان از این که وجوه نقد دریافتی بدون دست

خوردگی به بانک واریز شده است باید جزئیات صورتهای اصلی دریافت وجوه نقد را با

جزئیات مندرج در فیشهای واریز وجه به بانک مقایسه کنند. جزئیات دریافتیهای نقدی

معینی مبالغ تک تک چکهای فهرست شده در لیست و جمع مبلغ پول دریافتی در هر

روز حسابرسان هنگام مقایسه دریافتها وجوه واریزی باید بر ریز دریافتیهای نقدی. نه اتکا

بر جمعهای روزانه یا اداری، تاکید داشته باشند. مطابقت جمع دریافتها و وجوه واریزی یک دوره هیچ گونه اطمینانی بدست نمی دهد که در طول دوره مورد بررسی چکهای بی ارزش جایگزین مبالغ پول دریافتی شده یا کسریهای اوایل دوره در واریزهای بعدی جبران نگردیده است.

ب- جزئیات تعدادی از پرداختهای نقدی ثبت شده در دفتر روزنامه پرداختهای نقدی را با طبق بستانکاران سفارشات خرید، گزارشهای دریافت کالا، فاکتورهای خرید و چکهای صادر شده مقایسه و تطبیق کنید.

وجود کنترلهایی که اطمینان دهد پرداختهای نقدی طبق مجوزهای مناسبی صورت گرفته است لازمه کنترلهای داخلی رضایتبخشی در مورد پرداختهای نقدی است. آزمون پرداختهای نقدی مستلزم ردیابی تعدادی از پرداختهای منعکس در دفتر روزنامه پرداختهای نقدی به مدارک اولیه، یعنی برگه ها، سفارشات خرید، گزارشهای دریافت کالا، فاکتورهای خرید و چکهای صادر شده است. حسابرسان هنگام رسیدگی به این

مدارک می توانند بسیاری از کنترلهای داخلی پرداختهای نقدی را نیز آزمون کنند. برای مثال متوجه خواهند شد که تمام برگه های پرداخت شده و مدارک مثبت آنها، باطل یا به گونه ای مناسب علامت گذاری شده است. همچنین وجود داشتن یا نداشتن مطابقت بین تمام مدارک مثبت و داشتن امضاهای مجاز لازم را تعیین خواهد

کرد. حسابرسان می توانند چکهای پرداخت شده ای که از بانک دریافت می شود نیز به منظور آزمون روشهای حسابداری صاحبکار درباره پاسخگویی نسبت به ترتیب شماره های چکهای صادر شده مورد بررسی قرار دهند.

چنانچه حسابرسان نسبت به بهره گیری صاحبکار از تخفیفات خرید تردید داشته باشند یا گمان برند که کارکنان صاحبکار از این گونه تخفیفات بطور متظبانه سوء استفاده می کنند تخفیفات نقدی خرید را آزمون می کنند. تقلبات زیادی در مورد پرداختهای نقدی به شکل صدور چک به مبلغ کل فاکتور خرید در طول مدت فرصت برای استفاده از تخفیفات نقدی صورت گرفته است. بدین ترتیب کارمند نادرست در وضعیتی قرار می گیرد که می تواند درخواست ما به التفاوت را از فروشنده کالا بکند چک مربوط را به وجه نقد تعویض نماید و وجوه نقد مربوط را بدون نیاز به درستکاری بیشتر مدارک برداشت کند. حسابرسان هنگام آزمون پرداختهای نقدی هر گونه پرداخت کامل را در طول مدت فرصت استفاده از تخفیفات نقدی پی جویی و توضیحات لازم را درباره آن دریافت خواهند کرد.

۴- خطر کنترل را دوباره برآورد و آزمونهای محتوا را طراحی

کنید.

حسابرسان پس از تکمیل اجرای روشهای یاد شده در بالا باید میزان خطر برآورد مربوط به هر یک از سر فصلهای صورتهای مالی را که به وجوه نقد وابسته است برآورد و تعیین کنند همانگونه که دانستیم برآورد مستلزم شناسایی نقاط قوت و ضعف سیستم کنترل داخلی سبط و تجدید روشهای حسابرسی و ارائه پیشنهادهای اصلاحی برای درج در گزارش بررسی کنترل های داخلی به صاحبکار است.

(ب) آزمونهای محتوا

۵- صورت ریز مانده های وجوه نقد را دریافت و یا دفتر کل تطبیق

کنید.

حسابرسان صورت ریز تمام مانده های وجوه نقد را از صاحبکار دریافت می کنند صورت ریز موجودیهای نزد بانک بطور معمول شامل نام بانک شماره حساب ، نوع حساب و مانده پایان سال طبق دفاتر خواهد بود. حسابرسان تمام حسابها را در صورت لزوم به دفتر کل ردیابی و مغایرت گیری می کنند.

۶- درخواست تاییدیه بانک را به منظور اثبات وجوه نقد بانکی

ارسال کنید.

یکی از هدفهای حسابرسان اثبات اعتبار مبلغی است که به عنوان وجوه نقد در ترازنامه منعکس می باشد راه کار مستقیم برای دستیابی به این هدف دریافت تاییدیه از بانک درباره وجوه نزد بانک شمارش موجودی صندوق و تهیه صورت مغایرات بین صورتحسابهای ارسالی از بانک و مدارک حسابداری است.

دریافت تاییدیه مبالغ موجود نزد بانک از طریق مکاتبه مستقیم با مسئولین بانک معمول در تمام کارهای حسابرسی صورت می گیرد حتی در مواردی که صورتحسابهای ارسالی از بانک در پاکتهای باز نشده به دست حسابرسان می رسد. درخواست تاییدها توسط صاحبکار تهیه می شود اما حسابرسان مشخصا باید آنها را همراه با پاکتی به آدرس محل کار خود برای دریافت پاسخ (تاییدیه) بانک ارسال کنند نمونه استاندارد از درخواست تاییدیه بانک وجود دارد که به تایید انجمن حسابداران رسمی آمریکا و کانون امور بانکها رسیده است.

مشخصات حسابها وامها در دیگر معاملات بانکی سوی درخواست استاندارد تاییدیه بانکی تحریر می شود تا کار تایید آنها توسط مسئولین بانک آسانتر گردد. بدین ترتیب تاییدیه دریافتی اساسا اعتبار اطلاعات ثبت شده در مدارک حسابداری را تعیین می کند. همچنین تاییدیه می تواند سبب کشف حسابها، وامها یا سایر معاملات بانکی دیگری نیز بشود.

۷- صورت مغایرات بانکی را به تاریخ ترازنامه از صاحبکار دریافت

کنید و لزوم مغایرات گیری فعالیتهای بانکی را برای ماه های دیگر نیز

بررسی نمایید.

تعیین وضعیت وجوه نقد شرکت در پایان دوره مالی مستلزم مغایرت گیری بین مانده طبق صورتحساب بانک به آن تاریخ و مانده طبق مدارک حسابداری صاحبکار است اگر چه حسابرسان ممکن است اجرای عملیات حسابرسی را تا مدتی پس از پایان دوره مالی شرکت شروع نکنند اما صورت مغایرات بانک را به تاریخ ترازنامه که شرکت تهیه کرده است بررسی می کنند.

چنانچه صاحبکار پیش از شروع رسیدگیهای حسابرسان صورت مغایرات بانکی را تهیه کرده باشد دیگر نیازی به تهیه مجدد آن نیست. اما حسابرسان باید جزئیات صورت مزبور را رسیدگی کنند تا از دست ان مطمئن شوند رسیدگیها به صورتهای مغایرات بانک و حسابهای دفتر کل و پی جویی اقلام مغایرات می شود. اهمیت رسیدگی دقیق به صورت مغایرات بانک این واقعیت آشکار می کند که کسری وجوه نقد می تواند با حذف یک چک صادر شده و ارائه نشده به بانک یا ارتکاب یک اشتباه عمدی در جمعهای صورت مغایرات بانک مخفی نگه داشته می شود.

تهیه صورتهای مغایرات بانک به شکلهای زیادی صورت می گیرد شکلی که بیشتر مورد استفاده حسابرسان قرار می گیرد با مانده طبق صورتحساب بانک شروع و به مانده اصلاح نشده طبق مدارک حسابداری ختم می شود این شکل صورت مغایرات حسابرسان را قادر می سازد که ثبتهای اصلاحی موثر بر وجوه نقد را مستقیماً روی کاربرگ صورت مغایرات پیاده کنند تا بدین ترتیب بتوانند مانده اصلاح شده را به کار برگ طبقه بندی وجوه نقد یا کاربرگ نهایی عطف متقابل بدهند.

۸- صورتحساب مقطعی بانک را که شامل عملیات حداقل هفت

روز کاری پس از تاریخ ترازنامه باشد از بانک دریافت کنید.

صورتحساب مقطعی بانک صورتحسابی است که تعداد معینی روز کاری (معمولاً ۷ تا ۱۰ روز) پس از پایان سال مالی شرکت را رد بر می گیرد صاحبکار از بانک طرف حساب خود می خواهد که چنین صورتحسابی را تهیه و مستقیماً برای حسابرسان ارسال کند از این صورتحساب برای آزمون صحت مغایرات حسابهای بانکی صاحبکار استفاده می شود. صورتحساب مقطعی حسابرسان را قادر می سازد که چکهای ارائه نشده به بانک وجوه در راه مندرج در صورت مغایرات را به دقت رسیدگی کنند.

در مورد چکهای ارائه نشده به بانک تا پایان سال مالی حسابرسان باید تاریخ پرداخت آنها را توسط بانک مشخص کنند. حسابرسان با بررسی تاریخهای صدور این

چکها و پرداخت آنها توسط بانک معقول بودن را نبودن فاصله زمانی مربوط را تعیین می نمایند. فاصله زمانی زیاد (نامعقول) بدان معناست که صاحبکار ، چکهای صادر شده را تا مدتها پس از پایان سال برای صاحبان آنها ارسال نکرده است ثبت اصلاحی در این گونه موارد بدهکار کردن حساب وجوه نقد و بستنکاران یک حساب بدهی مناسب است.

حسابرسان هنگام بررسی صورت حساب مقطعی به آن دسته از چکهای پرداختی بانک که در تاریخ ترازنامه یا پیش از آن صادر گردیده اما جزء چکهای ارائه نشده به بانک منظور نشده است نیز توجه خواهند کرد. بدین ترتیب صورت حساب مقطعی این اطمینان را به حسابرسان می دهد که وجوه نقد منعکس در ترازنامه به دلیل حذف یک یا چند چک ارائه نشده به بانک بیش از واقع نشان داده نشده است.

۹- وجوه نقد موجود در شرکت را شمارش کنید.

وجوه نقد موجود در شرکت معمولاً شامل دریافتهای نقدی واریز نشده به بانک تنخواه گردان پول خرد و سایر وجوه نزد صندوقدار است تنخواه گردان و وجوه موجود در صندوق می تواند در هر زمانی پیش از پایان سال مالی تاریخ ترازنامه یا پس از آن شمارش کنند.

چنانچه حسابرسان داخلی شرکت به و طور مرتب تنخواه گردان و وجوه موجود در صندوق را سر زده شمارش کرده باشند ، حسابرسان می توانند با بررسی کاربرگهای حسابرسان داخلی به این نتیجه برسند که منظور کردن شمارش آنها جزء روشهای رسیدگی نهایی ضروری نیست. چنانچه مبلغ وجوه نقد دریافتی و هر گونه موجودی دیگر با اهمیت باید شمارش آنها در تاریخ ترازنامه بسیار مطلوب است در غیر اینصورت حسابرسان می توانند وجوه در راه پایان سال مالی را با مراجعه به صورتحساب مقطعی اثبات کنند.

۱۰- انقطاع زمانی دریافتها و پرداختهای نقدی را کنترل کنید.

وجوه نقد مندرج در ترازنامه باید تمام دریافتهای آخرین روز سال را منعکس کند و هیچ گونه دریافتهای بعدی را در بر نگیرد. به عبارت دیگر انعکاس صحیح وضعیت وجوه نقد در ترازنامه مستلزم انقطاع کامل دریافتهای نقدی در پایان سال است. چنانچه حسابرسان بتوانند ترتیبی بدهند که در پایان روز آخر سال مالی در محل صاحبکار حضور پیدا کنند آنان می توانند انقطاع عملیات نقدی صاحبکار را با شمارش وجوه اثبات نمایند در چنین حالتی صاحبکار دیگر نمی تواند وجوهی را از دریافتهای بعد از این آزمون انقطاع در دفاتر خود ثبت کند بدون آن که حسابرسان از چنین عملی آگاه شوند.

۱۱- کلیه نقل و انتقالات حسابهای بانکی را برای هفته آخر سال مورد

رسیدگی و هفته اول سال بعد ردیابی کنید.

هدف از ردیابی نقل و انتقالات بانکی آشکار کردن مواردی است که با چک بازی موجودی وجوه نقد بیش از واقع نشان داده می شود و بسیاری از واحدهای تجاری دارای حساب بانکی نزد چند بانک می باشند و گاه مجبور می شوند وجوهی را از یک حساب به حساب دیگر منتقل کنند. چکی که به حساب خوابانیده می شود معمولاً چند روز طول می کشد تا از حساب مربوط نقد و به حساب دیگر منظور شود. مبلغ این چک در طول مدت مزبور جزء موجودی هر دو حساب خواهد بود چک روز یعنی سوء استفاده از این فاصله زمانی برای پنهان داشتن کسری وجوه نقد یا تامین نیازهای مالی بسیار کوتاه مدت.

حسابرسان می توانند با تهیه صورتی از نقل و انتقالات بانکی در طول چند روز قبل و بعد از تاریخ ترازنامه این گونه سوء استفاده ها را کشف کند.

۱۲- هر گونه چک با مبلغ گزاف یا غیر عادی در وجه اشخاص وابسته

را پی جویی کنید.

هر چک با مبلغ کلان یا غیر عادی که در وجه مدیران موسسات و کارکنان شرکت، شرکتهای وابسته یا به منظور نقد شدن صادر شده است را حسابرسان باید به

دقت بررسی کنند تا مشخص شود که این گونه چکها دارای مجوز لازم و به درستی ثبت دفاتر شده اند و بطور کافی در صورتهای مالی شرکت افشاء شده است چنانچه چکی برای نقد شدن صادر شده باشد. حسابرسان باید دریافت کنند آن را تعیین و دلیل استفاده از حساب بانک را بدین شکل پیدا کنند.

۱۳- چگونگی ارائه و کفایت افشای وجوه نقد را در صورتهای مالی

ارزیابی کنید.

رقم وجوه نقد مندرج در ترازنامه باید تنها وجوهی را شامل باشد که برای عملیات

جاری شرکت در دسترس می باشد. بسیاری از استفاده کنندگان صورتهای مالی چندان علاقه ای به تفکیک وجوه نقد بر حسب بانکهای طرف حساب شرکت یا حتی تفکیک بین وجوه نزد بانک یا موجود در صندوق ندادند در نتیجه وجوه نقد نزد بانک جاری و موجودی صندوق که برای پرداختهای عادی شرکت آماده می باشد بطور کجا در ترازنامه منعکس می شود موجودیهای پول فرد و تنخواه گردان با وجودی که برای استفاده های عمومی شرکت نمی باشد. معمولاً ناچیز است. و جزء وجوه نقد در ترازنامه نامه ارائه می شود. موجودیهای محدودیت دار نزد بانک (مانند وجوه مربوط به اقساط بدهی های بلند مدت یا وجوه استهلاکی اوراق قرضه) نباید جزء وجوه نقد باشد. موافقتنامه های مربوط به مانده های جبرانی باید افشاء شود حسابرسان همچنین باید از

هماهنگی سرفصل استفاده شده در ترازنامه وجوه نقد یا وجوه نقد و شبه نقد و صورت

گردش وجوه نقد اطمینان یابند.